

Raad voor de Kinderbescherming
Ministerie van Veiligheid en Justitie

Objęcie dziecka nadzorem kuratorским

Spis treści

- 3 > Objęcie dziecka nadzorem kuratorskim
- 4 > Środek ochrony dziecka
- 5 > Rola Rady
- 6 > Sąd
- 7 > Kurator rodzinny
- 8 > Co kto robi
- 10 > Czas trwania nadzoru kuratorskiego
- 11 > Tymczasowy nadzór kuratorski
- 11 > Umieszczenie poza domem
- 12 > Dalsze informacje

Dla przejrzystości tekst został napisany w formie męskiej. Wszędzie tam, gdzie występuje forma męska, należy ją także odczytywać jako formę żeńską. Przez słowo *rodzice* rozumie się także rodzica (ewentualnie z partnerem lub partnerką), opiekuna/opiekunkę/opiekunów lub przedstawiciela prawnego/przedstawicieli prawnych. Słowo *dziecko* należy rozumieć jako dzieci i młodzież w wieku do 18 lat. Przez pojęcie *klient/klienci* rozumie się rodzica/rodziców dzieci/dziecka.

Objęcie dziecka nadzorem kuratorskim

Zdarza się, że rodzice nie mogą (czasowo) zapewnić dziecku warunków wychowawczych i opieki potrzebnych do harmonijnego rozwoju jego niezależności. Jeżeli w rodzinie występują problemy, może się ona zwrócić o pomoc do osób z kręgu znajomych i członków rodziny lub instytucji zajmujących się tym zawodowo. Dopiero kiedy pomoc udzielona na zasadzie dobrowolności nie przyniesie żadnych skutków oraz rodzice lub dziecko nie akceptują pomocy, na wniosek Rady ds. Ochrony Dzieci [*Raad voor de Kinderbescherming*] sąd może postanowić o objęciu dziecka nadzorem kuratorskim. Zastosowanie tak poważnego środka nie następuje od razu. Ma to miejsce wyłącznie wtedy, gdy sąd uzna, że dla dobra dziecka konieczne jest przymusowe udzielenie pomocy rodzinie. Niniejsza broszura zawiera wyjaśnienie, na czym polega nadzór kuratorski oraz jaką rolę odgrywają w tym Rada, sąd, gmina, certyfikowane placówki [*Gecertificeerde Instellingen*] i instytucje świadczące pomoc dla dzieci i młodzieży.

Jeżeli problemy występujące w rodzinie zagrażają rozwojowi dziecka, Rada ds. Ochrony Dzieci może wystąpić do sądu o ustanowienie nadzoru kuratorskiego. Orzeczeniem sądu rodzinie może zostać przydzielony kurator rodzinny. Zarówno rodzice, jak i dziecko mają obowiązek przyjęcia takiej pomocy.

Ustanowienie nadzoru kuratorskiego

Niekiedy problemy w rodzinie są tak duże, że rozwój dziecka jest poważnie zagrożony. Jeżeli zdaniem Rady ma to miejsce w danej rodzinie, dziecko ma prawo do ochrony. Wówczas Rada może złożyć wniosek do sądu o przekazanie dziecka pod nadzór kuratorski sprawowany przez certyfikowaną placówkę. Placówka ta wyznacza kuratora rodzinnego. Na stronie 7 niniejszej broszury opisane zostały zadania kuratora rodzinnego.

Cel ustanowienia nadzoru kuratorskiego

Celem ustanowienia nadzoru kuratorskiego [*ondertoezichtstelling -OTS*] jest znalezienie rozwiązania problemów zagrażających rozwojowi dziecka. Zagrożenia te są bardzo różne, począwszy od znęcania się nad dzieckiem aż po utknięcie rodziców w związku, co powoduje poważne cierpienie dziecka. W niniejszej broszurze takie problemy są określane mianem problemów wychowawczych. Czasami rodzicom nie udaje się samodzielnie ani przy pomocy innych osób zaradzić trudnościom i znaleźć rozwiązanie. Nadzór kuratorski powinien wówczas doprowadzić do poprawy sytuacji, w jakiej dziecko się wychowuje, aby nie dochodziło do zagrożenia jego rozwoju. Kurator rodzinny sprawdza, czy ma to miejsce.

Środek ochrony dziecka

Istnieje możliwość zastosowania różnych środków ochrony dziecka. Nadzór kuratorski jest najłagodniejszym i najczęściej stosowanym środkiem. Polega on na tym, że władza rodzicielska nad dzieckiem zostaje ograniczona. Innym, cięższym środkiem jest pozbawienie władzy rodzicielskiej. Rodzice zostają wówczas pozbawieni władzy rodzicielskiej nad dzieckiem. Środek ten został w skrócie wyjaśniony w broszurze *Jeżeli wychowanie stanowi problem*. Na odwrocie podano, gdzie dostępna jest ta broszura.

Rola Rady

Rada ds. Ochrony Dzieci sprawdza, czy występują problemy wychowawcze, które stanowią zagrożenie dla rozwoju dziecka. Jeżeli istnieje konieczność przymusowego udzielenia pomocy rodzinie, Rada wnosi do sądu o nałożenie środka ochrony dziecka.

Postępowanie wyjaśniające i raport

Jeżeli rodzice nie są w stanie wspólnie z placówką świadczącą pomoc dla dzieci i młodzieży rozwiązać problemów, natomiast warunki wychowawcze stwarzają zagrożenie dla rozwoju dziecka, wówczas „Veilig Thuis” (punkt porad i zgłoszeń dla wszystkich osób, które mają do czynienia z przemocą domową i znęcaniem się na dziećmi [Advies en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK)]), certyfikowana placówka lub instytucja wyznaczona przez instytucję świadczącą pomoc dla dzieci i młodzieży zwraca się do Rady o pomoc. W porozumieniu z Radą, upoważnioną instytucją świadczącą pomoc dla dzieci i młodzieży, ewentualnie gminą i rodzicami zostają omówione dostępne informacje. Na podstawie tych danych Rada postanawia, czy chce przeprowadzić postępowanie wyjaśniające. Jeżeli rodzice zaakceptują pomoc i istnieje możliwość świadczenia pomocy na zasadzie dobrowolności, Rada nie podejmuje dalszych działań. W przypadku natomiast gdy Rada będzie miała zadania do wykonania, w czasie rozmów zostanie ustalone, w jaki sposób świadczona będzie pomoc. Ponadto będą dokonane uzgodnienia w sprawie obaw dotyczących bezpieczeństwa dziecka. Osoba prowadząca postępowanie sprawdza sytuację dziecka i rodziny. Musi ona ustalić, czy rozwój dziecka jest poważnie zagrożony oraz co jest konieczne, aby zagrożenie to wyeliminować. Ponadto powinna rozważyć, czy wymagana pomoc może nastąpić w terminie akceptowalnym dla dziecka. W takim przypadku istnieje możliwość ustanowienia nadzoru kuratorskiego.

Jeżeli nie, rozważa się konieczność zastosowania środka w postaci pozbawienia władzy rodzicielskiej. Rada kończy postępowanie, sporządzając raport, w którym opisane jest najlepsze - zdaniem Rady - rozwiązanie dla dziecka.

Wniosek do sądu

Jeżeli postępowanie wykaże, że rozwój dziecka może zostać zapewniony wyłącznie z zastosowaniem przymusowej pomocy, natomiast rodzice nie akceptują pomocy na zasadzie dobrowolności, Rada wnosi do sądu o objęcie dziecka nadzorem kuratorskim. W tym celu Rada przesyła raport do sądu. Ustanowienie nadzoru kuratorskiego może być poważnym wydarzeniem zarówno dla rodziców, jak i dla dziecka. Dlatego Rada składa taki wniosek do sądu wyłącznie wtedy, gdy:

- pomoc udzielana na zasadzie dobrowolności nie jest (już) wystarczająca;
- rodzice nie akceptują żadnej pomocy;
- postępowanie potwierdza, że rozwój dziecka jest poważnie zagrożony;
- istnieje możliwość udzielenia pomocy w terminie akceptowalnym dla dziecka;

Gmina, w osobie burmistrza, jest także na mocy prawa uprawniona do wystąpienia do sądu za pośrednictwem Rady o nałożenie środka ochrony dziecka. Może to nastąpić dopiero wtedy, gdy Rada po przeprowadzeniu postępowania postanowi nie składać wniosku do sądu o zastosowanie środka ochrony dziecka. Burmistrz może wówczas poprosić Radę o przedłożenie sprawy do rozpatrzenia przez sąd. Rodzice i rodzice zastępczy mogą samodzielnie złożyć wniosek o ustanowienie nadzoru kuratorskiego dopiero w przypadku, gdy Rada postanowi odstąpić od wnoszenia sprawy do sądu.

Dziecko jest najważniejsze

Zadaniem Rady ds. Ochrony Dzieci jest bronić praw dzieci, które znajdują się w trudnej sytuacji (lub istnieje takie zagrożenie). Dlatego w trakcie działań Rady dobro dziecka zawsze jest najważniejsze. Jednocześnie pracownicy Rady zdają sobie sprawę z tego, że ingerencja Rady może być dla rodziców oraz dzieci emocjonalnym i trudnym wydarzeniem.

Sąd

W trakcie rozprawy sąd pyta rodziców o zdanie w sprawie ewentualnego ustanowienia nadzoru kuratorskiego. Może też spytać (wysłuchać), co dziecko o tym sądzi. Raport Rady ds. Ochrony Dzieci odgrywa istotną rolę przy podejmowaniu decyzji przez sąd. Sąd rozpatruje wniosek Rady na rozprawie. Rozmawia wówczas z rodzicami, Radą oraz ewentualnymi innymi osobami zainteresowanymi. W czasie rozprawy sądowej rodzice mogą korzystać z pomocy adwokata. Jeżeli dziecko ma powyżej dwunastu lat, sąd musi je spytać o zdanie. Odbywa się to bez obecności rodziców. Sąd może także spytać o zdanie dzieci w wieku poniżej dwunastu lat, ale nie ma takiego obowiązku.

Raport Rady stanowi istotne źródło informacji dla sądu. W czasie rozprawy sąd także zbiera informacje i uwzględnia je przy wydawaniu decyzji. Sąd nie ma obowiązku przychylenia się do wniosku Rady.

Kurator rodzinny

Jeżeli sąd postanowi o ustanowieniu nadzoru kuratorskiego, wówczas certyfikowana placówka wyznaczy kuratora rodzinnego. Będzie on sprawować nadzór nad dzieckiem i pomagać rodzicom przy rozwiązywaniu problemów wychowawczych.

Kuratorowi rodzinnemu powierzone jest sprawowanie nadzoru kuratorskiego. Musi on zadbać o to, aby problemy wychowawcze zagrażające rozwojowi dziecka zostały rozwiązane. Kurator rodzinny zapewnia opiekę i wsparcie dziecku. Angażuje też pomoc dla rodziny. W razie potrzeby kurator rodzinny wydaje zalecenia, jakie rodzice i dziecko powinni wykonywać.

Władza rodzicielska

Według prawa rodzice sprawują władzę rodzicielską nad swoimi dziećmi. Oznacza to, że rodzice są uprawnieni do podejmowania decyzji w sprawie dziecka. Także wtedy gdy dziecko jest objęte nadzorem kuratorskim, rodzice wciąż wykonują władzę rodzicielską, ale w ograniczonym zakresie. Nadal pozostają odpowiedzialni za opiekę nad dzieckiem i jego wychowanie, ale obowiązkowo pomaga im w tym kurator rodzinny. Utrzymuje on regularne kontakty z dzieckiem. Zadaniem kuratora rodzinnego jest udzielanie rodzicom wsparcia, tak aby mogli oni sobie później poradzić bez żadnej pomocy.

Informacje

Kurator rodzinny rozpoczyna prace od przeprowadzenia rozmowy zapoznawczej z rodzicami i z dzieckiem. Gromadzi poza tym wszystkie informacje, jakie są potrzebne. Zapoznaje się z raportem Rady i postanowieniem - to znaczy orzeczeniem i wyjaśnieniem (uzasadnieniem) - sądu. W razie potrzeby konsultuje się z innymi osobami, które znają dziecko, takimi jak członek rodziny, nauczyciel lub osoba świadcząca pomoc. Następnie kurator rodzinny sporządza plan działania w celu rozwiązania problemów wychowawczych.

Plan działania

Sposób, w jaki pomoc jest rodzinie udzielana, zależy w znacznym stopniu od sytuacji. Wkład rodziców oraz dziecka w plan działania jest bardzo ważny. W planie może zostać bowiem uwzględnione, jak rodzice chcą rozwiązać problemy, jakie mają plany na przyszłość i jakich dokonali uzgodnień. Kurator rodzinny nawiązuje w planie działania do celów, jakie rodzice chcą osiągnąć. Jeżeli kurator rodzinny uzna to za konieczne, do pomocy zostaną zaangażowane inne placówki świadczące pomoc. Może też postanowić, że lepiej będzie dla dziecka, gdy zostanie ono zabrane z domu (patrz również tekst na stronie 11). Po sporządzeniu planu rodzice i dziecko otrzymują jego kopię. Jeżeli jest ku temu powód, plan może zostać wcześniej zmieniony.

Co kto robi

> Inicjatywa:

Zarówno Rada, burmistrz, certyfikowana placówka, jak i rodzice (zastępczy) mogą złożyć wniosek do sądu o ustanowienie nadzoru kuratorskiego. Wniosek ten zostaje uzasadniony w formie raportu sporządzonego na temat rodziny.

> Sąd postanawia:

Sąd rozpatruje wniosek Rady. Jeżeli sąd uzna, że rodzina wymaga przymusowej pomocy, przychyli się do wniosku Rady. Sąd wydaje polecenie certyfikowanej placówce wykonania nadzoru kuratorskiego.

> Kurator rodzinny wykonuje:

Kurator rodzinny sprawuje nadzór nad dzieckiem i pomaga rodzicom przy rozwiązywaniu problemów wychowawczych. W razie potrzeby wydaje zalecenia, do których trzeba się stosować.

> Rada sprawdza:

Pod koniec nadzoru kuratorskiego i ewentualnej zgody na umieszczenie poza domem Rada sprawdza, czy powody ich nałożenia nadal istnieją oraz czy sytuacja dziecka jest bezpieczna.

Czas trwania nadzoru kuratorskiego

Sąd postanawia, w zależności od powagi problemów, jak długo konieczne jest sprawowanie nadzoru kuratorskiego. Istnieje też możliwość wcześniejszego zakończenia nadzoru kuratorskiego. Ustanawiając nadzór kuratorski, sąd ustala okres trwania tego środka. Nadzór kuratorski trwa maksymalnie dwanaście miesięcy, ale na wniosek certyfikowanej placówki sąd może każdorazowo przedłużać czas trwania nadzoru o (maksymalnie) rok, zasadniczo do czasu ukończenia przez dziecko osiemnastu lat. Przed podjęciem decyzji sąd pyta rodziców o zdanie. Może też spytać inne osoby zainteresowane, co o tym sądzą. Jeżeli dziecko ma powyżej dwunastu lat, także może wyrazić swoją opinię. Młodsze dzieci też mogą być wysłuchane przez sąd, ale nie ma takiego obowiązku.

> Przedterminowe zakończenie

Jak tylko rozwój dziecka przestaje być poważnie zagrożony, nadzór kuratorski może zostać przedterminowo zakończony. Kurator rodzinny przeważnie podejmuje taką inicjatywę, ale mogą to także zrobić rodzice lub Rada. Strony zwracają się do sądu o podjęcie decyzji w sprawie.

> Zakończenie

Nadzór kuratorski może zostać zakończony na różne sposoby:

Nadzór kuratorski:

- kończy się na ogół wraz z upływem terminu, bez konieczności wystąpienia przez certyfikowaną placówkę lub Radę ds. Ochrony Dzieci o przedłużenie;
- wygasa w przypadku, gdy sąd przychyli się do wniosku o przedterminowe zakończenie lub odrzuca wniosek o przedłużenie;
- kończy się z dniem ukończenia przez dziecko osiemnastu lat.

> Kontrola

Kurator rodzinny informuje Radę, jeżeli ma zamiar nie przedłużać nadzoru kuratorskiego lub umieszczenia poza domem bądź chce wcześniej cofnąć zgodę na umieszczenie poza domem. Na podstawie sprawozdania kuratora rodzinnego Rada sprawdza, czy powody ustanowienia nadzoru kuratorskiego i wydania zgody na umieszczenie poza domem już nie występują oraz czy sytuacja dziecka stała się bezpieczna. Jeżeli Rada nie zgadza się z zakończeniem, może wystąpić do sądu o kontynuowanie przez pewien czas nadzoru kuratorskiego i zgody na umieszczenie poza domem. Rada ma zawsze obowiązek przedstawienia sądowi swojej opinii w sprawie przedłużenia nadzoru kuratorskiego i zgody na umieszczenie poza domem, z chwilą gdy środek ten oraz umieszczenie poza domem trwają już dwa lata.

Tymczasowy nadzór kuratorski

Jeżeli dziecku grozi poważne i nagłe niebezpieczeństwo, musi zostać niezwłocznie zabrane z domu. Rada ds. Ochrony Dzieci może zwrócić się do sądu o ustanowienie nadzoru kuratorskiego i orzeczenie o jego tymczasowym zastosowaniu. Przeważnie wnioskuje się jednocześnie o wydanie zgody na umieszczenie poza domem. Jeżeli sąd przychyli się do wniosku, zostanie wyznaczony kurator rodzinny, który prowadzi i wykonuje tymczasowy nadzór kuratorski oraz umieszczenie poza domem. Sąd nie musi rozmawiać z dzieckiem, rodzicami ani

Umieszczenie poza domem

W zasadzie podczas nadzoru kuratorskiego dziecko nadal przebywa w domu. Może się jednak zdarzyć, że lepiej będzie dla dziecka i rodziców, gdy zamieszka ono (na pewien czas) w innym miejscu, na przykład w rodzinnym domu dziecka czy rodzinie zastępczej. Jeżeli Rada lub kurator rodzinny chcą zabrać dziecko z domu, muszą wystąpić do sądu o zgodę. Sąd rozważa, czy umieszczenie poza domem jest konieczne i ustala termin, na jakim to nastąpi. Maksymalny okres umieszczenia poza domem jest równy okresowi obowiązywania nadzoru kuratorskiego. Jeżeli kurator rodzinny uważa, że umieszczenie poza domem powinno zostać przedłużone, musi ponownie wystąpić do sądu o zgodę. W przypadku gdy kurator rodzinny chce po dwóch latach przedłużyć nadzór kuratorski

innymi osobami zainteresowanymi przed podjęciem decyzji. Powinien ich natomiast wysłuchać w ciągu czternastu dni od wydania orzeczenia. Tymczasowy nadzór kuratorski trwa maksymalnie trzy miesiące. W czasie tymczasowego nadzoru kuratorskiego Rada kontynuuje postępowanie wyjaśniające w sprawie sytuacji rodzinnej. Rada utrzymuje również kontakt z kuratorem rodzinnym, który sprawuje nadzór nad dzieckiem i rodzicami. Rada może w ciągu trzech miesięcy złożyć wniosek do sądu o ustanowienie nadzoru kuratorskiego na dłuższy, maksymalnie roczny okres.

i umieszczenie poza domem, wniosek musi być złożony wraz z opinią Rady.

Jeżeli kurator rodzinny ma zamiar (przedterminowo) zakończyć umieszczenie poza domem, informuje o tym Radę. Na podstawie sprawozdania kuratora rodzinnego Rada sprawdza, czy powody ustanowienia nadzoru kuratorskiego już nie występują oraz czy sytuacja dziecka stała się bezpieczna. Jeżeli Rada nie zgadza się z zakończeniem lub przedłużeniem umieszczenia poza domem, może przedstawić sądowi swoją opinię w tej sprawie. W zasadzie rodzice mogą utrzymywać kontakt z dzieckiem, które zostało zabrane z domu. Kurator rodzinny może jednak postanowić, że dla dobra dziecka nie powinno być (czasowo) żadnych kontaktów z dzieckiem.

Dalsze informacje

> Pytania

W przypadku pytań na temat pracy Rady ds. Ochrony Dzieci proszę się zwrócić do pracownika Rady, z którym mają Państwo kontakt, lub do najbliższego oddziału Rady. Adresy i opisy trasy do oddziałów znajdują się stronie www.kinderbescherming.nl. Tam też można znaleźć informacje na temat organizacji, z którymi Rada współpracuje.

> Inne broszury:

- *Jeżeli wychowanie stanowi problem*

> Informacje na temat sposobu działania Rady

- *Informacje na temat Rady ds. Ochrony Dzieci - Każde dziecko ma prawo do ochrony*

Broszury te są dostępne:

- na stronie www.kinderbescherming.nl
- we wszystkich oddziałach Rady

Broszura została wydana przez

Ministerstwo Bezpieczeństwa i Sprawiedliwości
Radę ds. Ochrony Dzieci | Landelijke Staf Organisatie
Postbus 20301 | 2500 eh Den Haag
www.kinderbescherming.nl

Styczeń 2015 r.

Na podstawie informacji zawartych w niniejszej broszurze nie można dochodzić żadnych praw.